

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/nauka-i-edukacja/badania-historyczne/konferencje/26863,Sesja-naukowa-Deportacje-Gornoslazakow-do-ZSRR-w-1945-r-Bytom-12-lutego-2004-r.html>
03.03.2026, 00:13

Strona znajduje się w archiwum.

Sesja naukowa „Deportacje Górnoślązaków do ZSRR w 1945 r.” – Bytom, 12 lutego 2004 r.

12.02.2004

W dniu 12 lutego 2004 r. w Muzeum Górnośląskim w Bytomiu odbyła się sesja naukowa „Deportacje Górnoślązaków do ZSRR w 1945 r.” zorganizowana przez Oddziałowe Biuro Edukacji Publicznej IPN w Katowicach i Muzeum Górnośląskie w Bytomiu. Sesję zainaugurowali: dyrektor Oddziału IPN w Katowicach Andrzej Sikora oraz dyrektor Muzeum Górnośląskiego Mieczysław Dobkowski.

Jako pierwszy wystąpił z referatem dr Mirosław Golon z Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu. Przybliżył on przebieg deportacji z ziem polskich w 1945 r. Prelegent podkreślił, że wywózki objęły także inne kraje „wyzwalane” przez Armię Czerwoną i objęły różne kategorie osób. Deportacja była perfekcyjnie przeprowadzoną akcją, której celem było dostarczenie ZSRR darmowej siły roboczej.

Dr Kazimierz Miroszewski z Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach omówił zagadnienie funkcjonowania obozów radzieckich na ziemiach polskich. Scharakteryzował obozy, z których wysyłano Górnoślązaków do ZSRR. Autor na konkretnych przykładach zaprezentował działalność wybranych obozów.

Zagadnienie kategorii osób deportowanych do ZSRR z obszaru Górnego Śląska przybliżyła Kornelia Banaś z OBEP IPN w Katowicach. Przedstawiła wybrane przypadki osób aresztowanych i zesłanych na Wschód. Oprócz wymienianych powszechnie górników omówiła także inne grupy osób, które znalazły się w transportach.

Dr hab. Sylwester Fertacz z Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach zasygnalizował problemy, z którymi borykają się badacze zajmujący się kwestiami deportacji z Górnego Śląska. Jednym z głównych jest nieprecyzyjność danych, co uniemożliwia ustalenie dokładnej liczby wywiezionych. Mimo przyjmowanej obecnie liczby 30 tys. Górnoślązaków deportowanych w 1945 r. do ZSRR, prelegent uznał za wiarygodne informacje, które szacują liczbę wywiezionych na około 90 tys.

Warunki życia i pracy deportowanych Górnoślązaków na przykładzie obozów Regionu Doniecko-Naddnieprzańskiego przybliżył w swoim wystąpieniu Marcin Niedurny z OBEP IPN w Katowicach. Konieczność odbudowy potencjału gospodarczego tego kluczowego ośrodka sowieckiego przemysłu ciężkiego z powojennych zniszczeń przy jednoczesnym niedostatku rodzimej siły roboczej sprawiły, że rejon ten stał się głównym miejscem eksploatacji deportowanej ludności cywilnej także z terenu Górnego Śląska.

W kolejnym wystąpieniu dr Jarosław Neja z OBEP IPN w Katowicach omówił wpływ deportacji do ZSRR na życie gospodarcze i społeczne Górnego Śląska w pierwszych latach powojennych. Prelegent podkreślił, że najpoważniejsze skutki wywozków odczuł przede wszystkim przemysł

węglowy. W wyniku deportacji stracił on tysiące wysoko wykwalifikowanych specjalistów. Stan taki powodował, że kopalnie zmuszone były zatrudniać do prac dołowych ludzi do tego nieprzygotowanych, w tym kobiety, inwalidów, ludzi starych i osoby młodociane. Braki kadrowe uzupełniano także poprzez wykorzystywanie niewolniczej pracy jeńców wojennych oraz więźniów radzieckich i polskich obozów pracy.

Sesję zakończyło wystąpienie prokuratora OKŚZpNP w Katowicach Arkadiusza Kwiecińskiego, który zaprezentował dotychczasowe ustalenia oraz wyniki prowadzonego śledztwa. Pozwalają one na zakwalifikowanie deportacji ludności górnośląskiej do ZSRR w 1945 r. jako zbrodni przeciwko ludzkości.

[Poprzedni Strona](#)
[Następny Strona](#)

Katowice

